07/03/2022

Η γυναίκα και το λατρευτικό έργο της ενορίας

/ Γνώμες

Γράφει ο π. Μιχαήλ Πηγασίου

Για να κατανοήσουμε τη θέση – στάση της γυναίκας, όπως και τη σχέση της με το λατρευτικό έργο, είναι απαραίτητο να δούμε πρώτα τι είναι ενορία, ποιος ο σκοπός της και πόσο σημαντική είναι η λατρεία για το κάθε μέλος της ενορίας.

Α

1. Η Ενορία είναι η μικρογραφία της Μίας Αγίας Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας. Κεφαλή ο Χριστός και μέλη όλοι οι πιστοί. Η Εκκλησία είναι μία, αλλά για λόγους καλύτερης οργάνωσης και εξυπηρέτησης των πιστών, λειτούργησαν οι ενορίες και σε κάθε ενορία ο Ιερέας, με ανάθεση και εντολή του Επισκόπου, έχει την πνευματική ευθύνη για τους πιστούς.

2. Η ενορία λειτουργεί με απώτερο στόχο τη σωτηρία των πιστών. Δηλαδή το βασικό έργο της ενορίας είναι να οδηγήσει τους πιστούς, ως μέλη του Σώματος της Εκκλησίας, σε Κοινωνία με το Χριστό και μεταξύ τους. Η ένωση, η κοινωνία αγάπης του Θεού με τους ανθρώπους που υπήρχε στον παράδεισο, διασπάστηκε λόγω της αποστασίας, της αμαρτίας των πρωτοπλάστων. Αυτή η χαμένη κοινωνία,

αποκαθίσταται τώρα δια μέσου της Εκκλησίας και κυρίως δια μέσου της λατρείας της.

Η συγκρότηση, επομένως, της ενορίας και όλης της Εκκλησιαστικής ζωής, πρέπει να γίνεται με ένα και μοναδικό σκοπό. Να φέρει σε κοινωνία αγάπης τους ανθρώπους με το Θεό και μεταξύ τους. Όλα όσα γίνονται στην ενορία, πρέπει να αποβλέπουν σ' αυτό το σκοπό. Με άλλα λόγια θα λέγαμε, ότι αυτός είναι ο αμετάβλητος, ο απώτερος, ο βασικότερος στόχος της Εκκλησίας, της ενορίας, του κάθε πιστού. Η μεταβολή αυτού του στόχου, σημαίνει αυτόματα και αλλοτρίωση του λόγου ύπαρξης της Εκκλησίας, της Ενορίας.

Ο πιστός καλείται μέσω μιας ορισμένης πορείας, μιμούμενος τη ζωή των αγίων μας, να φθάσει στο σημείο που να εφαρμόζεται στον εαυτό του η ομολογία του Απ. Παύλου «Ζω δε ουκέτι εγώ, ζει δε εν εμοί Χριστός» (Γαλ. 2,20) Δε ζει πλέον μέσα μου ο αμαρτωλός μου εαυτός, αλλά ο Χριστός. Δηλαδή έχω ενωθεί με το Χριστό. Οι σκέψεις, οι επιθυμίες μου, οι πράξεις, όλα είναι του Χριστού.
Αυτός ο στόχος, όπως διδάσκει η Εκκλησία μας κι όπως φαίνεται έμπρακτα στη ζωή των αγίων μας, επιτυγχάνεται μέσα στην Εκκλησία με την εφαρμογή των εντολών και κυρίως δια μέσου της λατρείας.

3. Όταν λέμε λατρεία, εννοούμε τις αγιαστικές πράξεις, τις ακολουθίες, τις εορτές, τα μυστήρια και ιδιαίτερα το μυστήριο της Θ. Λ.
Η τέλεση της λατρείας δεν είναι μια απλή θρησκευτική εκδήλωση, δεν είναι μια θρησκευτική υποχρέωση ή ένα καθήκον, αλλά μια ανάγκη του ανθρώπου. Είναι μια ουσιαστική υπόθεση για την ύπαρξή μας. Αυτή φέρνει το Θεό κοντά μας, σ' αυτήν προσφέρεται ο Θεός σε μας. Αυτή μας ενώνει μαζί Του και μεταξύ μας.

Κέντρο της λατρείας, είναι το μυστήριο της Θείας Λειτουργίας, της Θείας Ευχαριστίας. Γι' αυτό και η Εκκλησία, δίνει ιδιαίτερη έμφαση σ' αυτό το μυστήριο. Κάθε Κυριακή, κάθε γιορτή τελείται αυτό το μυστήριο, με στόχο να κοινωνούμε Χριστό. Εκεί πραγματώνεται κυριολεκτικά η κοινωνία Θεού και ανθρώπων.

Οι τακτικές συνάξεις των πιστών στο ναό για την τέλεση της λατρείας, είτε σε Θεία Λειτουργία ή Εσπερινό ή Χαιρετισμούς ή Παρακλήσεις ή Γάμο ή Βάπτιση ή οποιαδήποτε άλλη λατρευτική σύναξη, μας βοηθούν να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε μέλη μιας πνευματικής οικογένειας. Ο χριστιανός από τα παιδικά του χρόνια πρέπει να λάβει πείρα της ενορίας ως ευρύτερης πνευματικής οικογένειας. Να αισθάνεται τον ιερέα ως πνευματικό του πατέρα και τους χριστιανούς ως αδέλφια εν Χριστώ.

Οι συνάξεις στο ναό μάς υπενθυμίζουν επίσης, ότι όλοι μαζί πορευόμαστε προς την

αιώνιο ζωή, γι’ αυτό και ο ναός είναι η κιβωτός η οποία μας μεταφέρει προς τη Βασιλεία του Θεού.

Β

Έχοντας υπόψη αυτά που αναφέραμε, ας έρθουμε τώρα να δούμε ποια πρέπει να είναι η θέση – στάση και η σχέση της γυναίκας με το λατρευτικό έργο της ενορίας. Με μια πρόταση, θα έλεγα, ότι η όλη στάση της, πρέπει να αποβλέπει στο βασικό στόχο. Την κοινωνία με το Θεό.

Γι’ αυτό είναι απαραίτητο:

Να γνωρίζει καλά τι είναι η ενορία. Τι είναι η λατρεία και ποια η σημασία της για τον πιστό.

Να βλέπει την ενορία σαν μια μεγάλη πνευματική οικογένεια και το ναό σαν κέντρο της ζωής όλων. Διότι εκεί γίνονται οι συνάξεις των πιστών, εκεί όλοι μαζί προσευχόμαστε, ευχαριστούμε και δοξολογούμε το Θεό, εκεί καταθέτουμε τις αμαρτίες μας, εκεί θα γίνουν οι βαπτίσεις, οι γάμοι, εκεί κοινωνούμε των αχράντων μυστηρίων. Εκεί τιμούμε τους αγίους μας.

Γι’ αυτό ο ναός είναι το κέντρο της ζωής της ενορίας. Όπως κάθε πόλη έχει το κέντρο της, κάθε οικογένεια την εστία της, και κάθε σώμα την καρδιά του, κατά τον ίδιο τρόπο ο ναός λειτουργεί ως κέντρο της πνευματικής μας ζωής, ως εστία πνευματική και ως καρδιά που μεταγγίζει το Αίμα του Χριστού στους πιστούς.

Η καθημερινή ζωή της να είναι μια λειτουργία μετά τη Λειτουργία. Αν συμμετέχει συνειδητά τότε θα βλέπει τους πιστούς σαν αδέλφια της, όχι μόνο στο ναό, αλλά και έξω, στην καθημερινή ζωή. Έμπρακτα θα εκδηλώνει την αγάπη της στον κάθε ένα που έχει ανάγκη. Η κάθε δραστηριότητά της – κατήχηση, επισκέψεις σε πάσχοντες, εκδηλώσεις κ.ά. – να χρωματίζονται με αγάπη και προσευχή.

Η γυναίκα να είναι η ίδια ζωντανό μέλος της ενορίας και η ζωή της θα αξιολογείται σωστά αν συνειδητά συμμετέχει στη λατρεία της ενορίας και έρχεται πράγματι σε κοινωνία με Χριστό και ανθρώπους.

Να αξιοποιεί τις λατρευτικές ευκαιρίες και να συμμετέχει σ’αυτές σύμφωνα με την παράδοση . Συγκεκριμένα:

Να εκκλησιάζεται κάθε Κυριακή και τις μεγάλες γιορτές και αν μπορεί και σε άλλες ευκαιρίες που θα τελείται η Θεία Λειτουργία. Αν είναι δυνατόν να εκκλησιάζεται νωρίς. Αυτό πολλές φορές δεν εξαρτάται από την ίδια. Είναι απαραίτητο να γνωρίζει πώς πρέπει να γίνεται ο εκκλησιασμός. Πώς πρέπει να

προετοιμάζεται για τη Θεία κοινωνία. Εκτός από την ευλογία του πνευματικού, θα νηστέψει και θα διαβάσει τη θεία μετάληψη.

Ίσως μου πείτε, γιατί όλα αυτά; Γιατί αν η γυναίκα γνωρίζει τη σημασία και αξία της λατρευτικής ζωής και τη βιώνει, είναι βέβαιο πως θα μεταλαμπαδεύσει αυτή τη γνώση και αυτά τα βιώματα και στα παιδιά της, στα εγγόνια της, τα οποία και θα οδηγήσει στο Ναό.

Αυτή η σχέση της, λοιπόν, με το λατρευτικό έργο της ενορίας, της δίνει τη χαρά και την ευλογία να οδηγεί ψυχές κοντά στο Χριστό. Μια ξεχωριστή και άκρως τιμητική θέση για τη γυναίκα.
Αυτή η ίδια επίσης θα εμπνεύσει σεβασμό του Ναού προς τα παιδιά της, όταν φροντίζει για τον καθαρισμό και την ευπρέπειά του

Η γυναίκα όμως, έχει θέση και στα απλά και καθημερινά του λατρευτικού έργου της ενορίας.

Π.χ. το να ζυμώσει πρόσφορα. Μπορεί να το κάνει, αρκεί να γνωρίζει την όλη διαδικασία. Υπάρχουν βιβλία που δίνουν τις σχετικές οδηγίες. Το πρόσφορο θα το πάρει στην Εκκλησία μαζί με το μνημονοχάρτι τής οικογένειας.

Όταν γιορτάζει μια γυναίκα ή κάποιο μέλος της οικογένειας, να φροντίσει να γίνει η γιορτή σωστά. Θα εκκλησιαστεί στον Εσπερινό παίρνοντας πρόσφορα για την αρτοκλασία και την άλλη ημέρα να προετοιμαστεί να κοινωνήσει.

Αν κάποιο μέλος της οικογένειας αναπαύτηκε, θα φροντίσει να γίνουν η κηδεία και τα μνημόσυνα, σύμφωνα με την παράδοσή μας. Θα δώσει το όνομα του κεκοιμημένου για σαρανταλείτουργο σε ένα μοναστήρι.

Αν είναι η σαρακοστή των Χριστουγέννων και στην ενορία τελείται σαρανταλείτουργο, να φροντίσει να δώσει στον ιερέα το δίπτυχο της οικογένειας.

Αν κάποιος είναι άρρωστος θα πάει στην Εκκλησία μαζί με άλλα μέλη της οικογένειας για παράκληση και θα παρακαλέσει τον ιερέα να τον μνημονεύει και στην Αγία Πρόθεση.

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε και άλλα παραδείγματα που έχουν σχέση με όλα όσα τελούνται στο ναό. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούμε ότι η λατρεία επεκτείνεται και στην καθημερινή ζωή. Η Εκκλησία αγκαλιάζει όλη τη ζωή του ανθρώπου και έχει ευχές για διάφορες περιστάσεις της ζωής. Αν ανατρέξουμε στο μικρό ευχολόγιο θα βρούμε ευχές για την πρώτη μέρα γέννησης του παιδιού, για τις αρρώστιες, για τις φοβίες, τις αϋπνίες. Θα βρούμε την ακολουθία του μικρού

αγιασμού για τα σπίτια και για εγκαίνια καταστημάτων. Ακολουθίες για την έναρξη και λήξη μαθημάτων και πολλά άλλα.

Η Εκκλησία λοιπόν με κέντρο τη λατρεία, είναι ο χώρος μέσα στον οποίο πραγματοποιείται η εν Χριστώ κοινωνία και διαμορφώνονται οι διαπροσωπικές σχέσεις. Είναι ο χώρος όπου ο άνθρωπος καλλιεργείται πνευματικά και ενισχύεται στον αγώνα του. Είναι ο χώρος όπου ο άνθρωπος έρχεται σε κατάνυξη και ζητά το έλεος του Θεού. Είναι ο χώρος που θα πάρει τη συγχώρηση και θα εκφράσει την ευχαριστία, τη δοξολογία του προς τον Τριαδικό Θεό. Είναι ο χώρος όπου θα τιμήσει τους αγίους του.

Ιδιαίτερα είναι χώρος κοινωνίας με Χριστό και ανθρώπους.

Θα μου επιτρέψετε να τελειώσω, διαβάζοντας από το βιβλίο «ασκητές μέσα στον κόσμο» κάποια μικρά αποσπάσματα από τη ζωή δυο πιστών γυναικών, μέσα από τα οποία φαίνεται πόσο συνειδητοποίησαν την αξία της λατρείας και πόσο την αγάπησαν.

Το πρώτο απόσπασμα (σελ 230), αναφέρεται στη Γιαννούλα Θάνου.

«…Η ευλογημένη αυτή ψυχή αγαπούσε πολύ την Εκκλησία. Η Εκκλησία ήταν η ζωή της. Καθημερινώς πήγαινε σε ναούς για να προσευχηθεί και να αντλήσει δύναμη από τη χάρη της Παναγίας και των Αγίων. Η αρρώστια του γιού της Κωνσταντίνου την έκανε δυνατή και με την προσευχή παρηγοριόταν. Κάθε μέρα διάβαζε την Παράκληση της Παναγίας, εκκλησιάζετο, εξομολογείτο και κοινωνούσε τακτικά. Η ευλάβεια της φαίνεται και από το εξής: Είχε βγάλει αντικλείδια από όλα τα εξωκλήσια της Τριπόλεως. Σχεδόν κάθε μέρα έπαιρνε το μπουκαλάκι με το λάδι στο ένα χέρι και στο άλλο το κομποσχοίνι και πήγαινε, άναβε τα καντήλια και μόνη της στην ερημιά προσευχόταν για πολλή ώρα…»

Το δεύτερο απόσπασμα (σελ. 274 – 278), αναφέρεται στην Κέτη Πατέρα.

«…Η φιλόθεη Κέτη δεν ήθελε καμιά μέρα του χρόνου να χάσει Εσπερινό και Θεία Λειτουργία. Η μόνιμη προσπάθεια της ήταν να βρει σε ποια Εκκλησία γίνεται Θεία Λειτουργία για να τρέξει να την απολαύσει. Δεν εφείδετο κόπου και χρόνου, θυσίαζε τον ύπνο της, διήνυε μεγάλες αποστάσεις, αρκεί να μη χάσει τη Θεία Λειτουργία.

Στην Κόνιτσα έφευγε νύχτα από την εργασία της, πήγαινε να λειτουργηθεί και το πρωί επέστρεφε.. Οι παρατηρήσεις των υπευθύνων δεν την ανέκοψαν. Ήταν καλή στη δουλειά της και αγαπούσε τα παιδιά. Γι’ αυτό και ανέχθηκαν αυτή τη θεοφιλή ΄΄ιδιοτροπία΄΄ της. Μια νύχτα πηγαίνοντας για να βρει Λειτουργία, πέρασε μέσα

από ναρκοπέδιο, αλλά τη φύλαξε ο Θεός. Πέρασε πάνω από τις νάρκες και δεν έσκασε καμιά.

Το 1950 που λειτούργησε η παιδόπολη στον Ζηρό, προσλήφθηκε και η Κέτη ως νοσοκόμα… Στην παιδόπολη έπαιρνε τα παιδιά στο αναλόγιο και τα μάθαινε να ψέλνουν. Περιποιόταν την Εκκλησία, φρόντιζε για ιερέα και η μόνη άνεση που έδινε στον εαυτό της ήταν που πήγαινε με το τζιπ να φέρουν τον ιερέα την Κυριακή για να λειτουργήσει.
Πρώτο μέλημα της ήταν να γνωρίσει τους ιερείς των γειτονικών χωριών για να εξασφαλίσει την καθημερινή της Λειτουργία…

Στην Κόνιτσα πήγαινε τακτικά για να βλέπει την ηλικιωμένη μητέρα της που έμενε μόνη. Μια μέρα στην Εκκλησία ανεβαίνοντας στην καρέκλα να ανάψει τα καντήλια, έπεσε και έσπασε το πόδι της πάνω από το γόνατο. Πήγε στο Νοσοκομείο και το τακτοποίησαν. Της είπαν να μείνει ξαπλωμένη μέχρι να γιατρευτεί. Αλλά αν έμενε στο Νοσοκομείο που θα εύρισκε Θεία Λειτουργία; Γι’ αυτό έφυγε κουτσαίνοντας, βρήκε αυτοκίνητο και πήγε στον άγιο Γεώργιο Φιλιππιάδος στο γνωστό της παπα-Βασίλη Ζαλακώστα, όπου ζήτησε να την στρώσουν στο γυναικωνίτη της Εκκλησίας. Εκεί κοιμήθηκε είκοσι μερόνυχτα και κάθε μέρα πήγαιναν οι ιερείς και λειτουργούσαν…

Άραγε τι να αισθανόταν η Κέτη κατά τη Θεία Λειτουργία; Θα ήταν κάτι πολύ δυνατό, ώστε να ξεπερνά όλους τους κόπους και τις θυσίες που έκανε για να λειτουργηθεί. Η ίδια έκανε και τον ψάλτη, πλήρωνε τους ιερείς, κουβαλούσε όταν χρειαζόταν και τα βιβλία της…

Ήταν τόσο μεγάλη η αγάπη της στη θεία λατρεία του Θεού που λίγες μέρες πριν κοιμηθεί, ενώ δεν μπορούσε να μιλήσει, ψιθύρισε: Εκκλησία, Εκκλησία.»

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της Εκκλησίας της Κύπρου